

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. III. Corollaria præcedentis doctrinæ

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

cum fundetur in extrinseco Dei testimonio, A non est quid intrinsecum objecto Theologiæ: Ergo non est eius ratio formalis *sub qua*.

Respondeo maiorem esse veram in scientiis naturalibus, non autem in Theologia, quia scientiæ naturales procedunt ex lumine naturali intellectus & primorum principiorum, in quæ suas conclusiones resolvunt: Theologia verò procedit ex articulis fidei, & in extrinseca Dei dicentis seu testificantis auctoritate fundatur, ac in ipsam ultimò suas conclusiones resolvit.

§. III.

Corollaria precedentis doctrina.

X dictis colliges primò, quod alio modo B
Theologia considerat Deum, quam Meta-
physica, quæ dicitur *Theologia naturalis*: Meta-
physica enim agit de Deo, ut per creaturas
cognoscibilis, ita ut creaturæ se habeant, ut gra-
dus quibus ascendimus, & elevamur ad Dei co-
gnitionem, iuxta illud ad Rom. i. *Invisibilia Dei*
per ea quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur. Theo-
logia autem primo aspectu considerat Deum e-
iusque attributa; & ex consideratione Dei, tan-
quam primæ causæ, & primi principii, procedit,
& descendit ad cognitionem creaturarum. Un-
de in Metaphysica prior est consideratio crea-
turarum, quam Dei: in Theologia à contrà,
prior est consideratio Dei, quam creaturarum.
Quare (ut infra dicemus) illa est nobilior, &
perfectior Metaphysicâ, aliisque scientiis ordi-
nis naturalis; & est veluti quædam expressio, &
imago divinæ scientiæ & sapientiæ, quæ ut dicit
Dionysius cap. 7. de divinis nominibus, *seipsum*
cognoscens sit alia.

Secundò colliges contra Vazquem, in Hæ-
reticis non esse veram Theologiam, illamque
specie distingui à nostra: quia nostra deducit
suas conclusiones, ex principiis fidei divina cre-
ditis, & habet pro ratione formalis *sub qua*, reve-
lationem virtualement: Theologia autem hæreti-
corum deducit suas conclusiones ex principiis
fidei solum humana creditis; nec habet pro ra-
tione formalis revelationem divinam, sed tradi-
tionem humanam; unde illa est potius fides hu-
mana, vel opinio, quam scientia. Quare Dio-
nysius cap. 2. de divinis nominibus, loquens de
illo qui divinis eloquiis resistit, qualis est Hæ-
reticus. Longe, inquit, *omni erit à nostra Theo-*
logia, & curandum non est illius manuductionis ad
Theologiam scientiam. Item Augustinus dicit,
Theologiam esse scientiam, *quæ fides saluberrima*
gignitur, & nutritur, defenditur, & roboratur. Ex
quo inferes in Theologo qui amittit fidem cir-
ca aliquem articulum, non remanere Theo-
logiam ejusdem rationis cum ea, quæ est in Ca-
tholicis, sed quasi quoddam illius cadaver, a-
missâ enim fide, non potest amplius vivere nec
subsistere Theologia.

Dices: Hæreticus nullo modo hæsitat circa
principia, & conclusiones Theologiæ: Ergò
habet de illis certitudinem, & consequenter
scientiam.

Respondeo Hæreticos habere de articulis fi-
dei, & de conclusionibus Theologiæ, solum cer-
titudinem quandam subjectivam, quæ est quæ-
dam pertinacia, orta vel ex illo quum voluntate,
vel ex proprio iudicio, quò judicant talem vel
talem articulum fidei esse acceptandum, non
verò alios: non autem de illis habere certi-

Tom. I.

tudinem objectivam, procedentem ex motivo
divinæ revelationis, quæ omninò necessaria
est ad fidem, & Theologiam. Unde dicit D.
Thomas 2. 2. quæst. 5. art. 3. *quod Hæreticus circa*
unum articulum, non habet fidem de aliis articulis,
sed opinionem quandam, secundum propriam vo-
luntatem.

Colliges tertio, conclusiones Theologicas, 34
formaliter quæ tales, non esse de fide. Ratio est,
quia omne quod creditur fide divinâ, debet im-
mediatè & formaliter à Deo revelari: At
conclusiones Theologiæ, non sunt formaliter
& immediatè revelatæ, sed virtualiter tantum
& immediatè, cum ejus ratio formalis *sub qua*,
non sit revelatio formalis & immediata, sed
virtualis tantum & mediata: alioquin (ut su-
pra ostendimus) illa non distingueretur à fide:
Ergò &c. Dixi *formaliter quæ tales sunt*: quia
conclusiones Theologiæ, materialiter confi-
deratæ, possunt esse de fide: multæ enim sunt
propositiones determinatæ ab Ecclesia tanquàm
de fide, quæ possunt fieri conclusiones Theo-
logicæ, ut constat in hac demonstratione: *Fi-*
lius Dei naturalis est consubstantialis Patri: Sed Chri-
stus est Filius Dei naturalis: Ergo est consubstan-
tialis Patri. Similiter in ista. *Qui est Deus & homo, habet*
divinam & humanam voluntatem: Sed Christus est
Deus & homo; Ergo habet divinam & humanam
voluntatem.

Advertendum tamen est, quod ille qui negat
aliquam conclusionem Theologicam, quæ ex
principiis revelatis per evidentem consequen-
tiam infertur, qualis est ista, *Christus est visibilis,*
censetur esse Hæreticus: quia non censere-
tur negare bonitatem illationis, quæ lumine na-
turali evidens est, sed principium fidei, ex quo
illa evidenter deducitur.

Colliges quarto: Theologiam esse unam spe-
cie infimâ scientiam, nec illam dividi in plures 35
habitus partiales specie à versos. Ita communi-
ter docent Thomistæ cum S. Doctore hic art. 3.
contra Recensiores, qui volunt Theologiam
non esse unum simplicem habitum, sed illam
coalescere & componi ex pluribus habitibus
partialibus specie distinctis.

Probatur hoc corollarium ratione D. Tho-
mæ. Unitas potentiæ & habitus consideranda
est, non secundum objectum materialiter, & in
esse entis consideratum, sed secundum quod
subest ejus rationi formali: licet enim homo,
leo, & lapis, specie inter se differant: quia ta-
men conveniunt in una ratione colorati, quæ est
objectum formale visus, unum specie à toma
sensum specificant: Sed omnia objecta, quæ à
Theologia considerantur, communicant in una
ratione formali; licet enim illa agat de Deo, de
Angelis, & hominibus; de vitis, & virtutibus;
de gratia, & de peccatis, aliisque rebus, plus-
quam specie diversis, illas tamen non confide-
rat, nisi secundum quod substant divinæ reve-
lationi: Ergò Theologia est una specie infimâ
scientia, nec in plures habitus specie diversos di-
vidi potest. Pro cuius evidentia.

Notandum est primò cum Caietano hic §. *Ad*
evidentiam. Ad unitatè aut distinctionem scien-
tiarum non sufficere rationem quæ objecti ear-
um, illud in esse rei constituentem; constat e-
nim eandem scientiam secundum speciem, qualis
est Metaphysica, agere de rebus plusquam
specie distinctis in genere rei, ut de substantia,
& accidente. Itè ut dicit D. Thomas hic art. 1. ad

B 2

2. Ean-

2. Eandem conclusionem demonstrat Astrologus, A
& naturalis, puta quod terra est rotunda, &c. Sed
præterea requiri rationem formalem *sub qua*,
constituentem objectum in genere scibilis: ab
utraque enim ratione *qua*, & *sub qua*, unitas &
distinctio scientiæ pendet, ita ut ratio *qua*, ut
subordinata rationi *sub qua*; & ratio *sub qua*,
ut determinatur à ratione formali *qua*, unita-
tem & distinctionem scientiæ præbeant. Quod
etiam docet Caietanus 1. Poster. cap. 2. ubi & ait,
verba illa Aristotelis 3. de anima textu 38. *Secu-
tur autem scientia sicut & res*, non esse intelligen-
da de ipsis rebus, prout res sunt, sed prout
ingrediuntur genus scibilis, & quatenus sub-
ordinantur rationi *sub qua*, Unde quando di-
citur unitatem specificam potentiæ vel habitus,
ex eius ratione formali sumendam esse, hoc in-
telligendum est de ratione formali *qua*, ut mo-
dificatâ & determinatâ per rationem formalem
sub qua.

37 Notandum secundò: hoc interesse discrimen
inter Theologiam, & scientias naturales, quod in
objectis istarum, ratio formalis *sub qua* sumitur
ex tali modo immaterialitatis, scilicet abstractionis
à materia, sive potius ex principiis illarum,
prout subsunt tali vel tali abstractioni, quæ tri-
plex assignari solet à Philosophis: una à materia
singulari, quæ convenit objecto Physicæ, alia
à materia sensibili, quæ competit Geometriæ,
Arithmeticæ, & aliis Mathematicis; Altera à
materia intelligibili quæ est propria Metaphy-
sicæ: in objecto verò Theologiæ ratio formalis
sub qua, non est immaterialitas, sed revelatio vir-
tualis, quæ est ratio superior, sub qua Theolo-
gia considerare potest, ea quæ in diversis scien-
tiis Philosophicis pertractantur, ut hic art. 3. ad
2. docet D. Thomas. Et ratio hujus est quia sicut
res non sunt cognoscibiles per fidem, eò quod
habeant talem, aut talem immaterialitatem, sed
quia sunt à Deo revelatæ, ita per Theologiam
scibiles sunt; quia sunt revelatæ mediâtè (hoc
est quia deducuntur ex aliis rebus revelatis)
non verò quia subsunt tali vel tali abstractioni,
à materia. Cùm igitur hæc revelatio virtua-
lis, sit unius simplicissimæ rationis, omnia quæ
in illa communicant, sunt quæ divinitus reve-
lata, ad unam scientiam specie, nempe Theo-
logiam, spectant, sicque, ut docet Capreolus
quæst. 3. prologi ad 3. contra 4. *Si quis omnes
conclusiones omnium scientiarum cognosceret, in
quantum divinitus revelabiles sunt; hoc est quod
formalis ratio assentiendi in illis conclusionibus, esset
lumen divina revelationis, utique unicum haberet ha-
bitum, & non plures.* Quod si Deus plures scien-
tias, nempe Physicam, & Geometriam alicui in-
funderet, tunc (inquit Caietanus hic §. *Pro evi-
dentiâ*) revelatio ad illas scientias compararetur,
ut causa efficiens ad effectum, non tamen
ut ratio seu modus cognoscendi objecti; ille enim
homo Geometricus sciret, sub illa met ratione,
quæ alii Geometriæ sciunt; unde in tali
casu, illæ scientiæ non essent ejusdem rationis
& speciei, sicut est Theologia nostra; per quod
solvitur instantia quæ fieri solet contra ratio-
nem D. Thomæ jam expositam.

38 Dices primò: omnes Mathematicæ ad minus
differunt specie, & tamen considerant suum ob-
jectum, sub eadem ratione formali *sub qua*, ead-
em scilicet abstractione à materi sensibili: Ergo
ex eo quod omnia quæ tractantur in Theologia,
subsunt eidem rationi *sub qua*, divinæ sci-

licet revelationi virtuali, non sequitur illam esse
se unam specie atomâ scientiam.

Respondeo primò, rationem *sub qua* in Ma-
thematicis & aliis scientiis naturalibus, non esse
solum abstractionem à materia sensibili; sed
etiam principia ex quibus procedunt, prout
subsunt tali abstractioni: unde cùm talia prin-
cipia in Mathematicis sint specie diversa, illæ
specie inter se differunt, quamvis in eadem ab-
stractione conveniant.

Respondeo secundò, omnes scientias Mathe-
maticas, convenire quidem in eadē abstrac-
tione à materia sensibili, genericè sumpta, differre
tamen penes diversos modos illius: hæc enim
non consistit in indivisibili, sed habet diversos
modos & gradus, secundum quos scientiæ Ma-
thematicæ diversificantur; numerus enim v.g.
qui est objectum Arithmeticæ, est simplicior
quantitate continuâ, quæ est objectum Geome-
triæ: quantitas enim continua maxime comita-
tur materiam, & habet conditiones illius; unde
Arithmetica est simplicior, & magis abstrahit à
materia sensibili, quam Geometria. Similiter
quia linea visualis, quæ est objectum Perspectivæ,
consideratur per ordinem ad visum, qui est
nobilitior potentia, & magis abstrahens à mate-
ria & motu, quæ auditus, quem respicit numerus
ut sonorus, qui est objectum Musicæ: Perspectiva
magis abstrahit à materia sensibili, quæ Musica.

C Dices secundò: omnes conclusiones Theo-
logicæ non attinguntur sub revelatione virtua-
li: Ergo non subsunt eidem rationi *sub qua*, &
consequentur non constituunt unum specie ha-
bitum. Consequentia patet ex dictis, Antecedens
verò probatur. In Theologia sunt aliqua
demonstrationes, quæ deducuntur ex una præ-
missa naturali, & altera revelata, ut constat in
hoc exemplo, *Omnis homo est risibilis: Christus est
homo: ergo Christus est risibilis.* Atqui in tali de-
monstratione, conclusio non subsistat revelatio-
ni virtuali: Ergo omnes conclusiones Theo-
logicæ, non attinguntur sub revelatione virtuali.
Minor subsumpta probatur. Ut aliqua conclu-
sio sit virtualiter revelata, oportet quod causa
ejus adæquata, id est utraq; præmissa, sit forma-
liter revelata: Sed in tali demonstratione, præ-
missa naturalis non est formaliter revelata, cùm
sit cognita lumine naturali: Ergo &c.

Respondeo primò negando Antecedens, ad
cujus probationem, nego Minorem. Ad proba-
tionem Minoris, dicendum est, quod sola præ-
missa de fide, continet totam veritatem & certi-
tudinem conclusionis, & quod altera lumine
naturali nota, affumit tantum per accidens,
& propter imperfectionem subjecti, quod eget
ministeriè luminis naturalis, ad acquirendam
scientiam. Unde in scientia beata, quæ non eget
discursu formali, hæc veritas, *Christus est risibilis*,
videtur in hac sola propositione, *Christus est ho-
mo*, tanquam in causa adæquata.

Secundò dici potest, quod quando propositio
lumine naturali nota, conjungitur cum altera de
fide, aliquò modò subsistat revelationi virtuali;
quia tunc ab altera quæ est de fide, modificatur,
confortatur, & elevatur: sicut cogitativa in ho-
mine, propter conjunctionem quam habet cum
potentia intellectiva, participat modum quem-
dam intellectualitatis, & veluti radium quem-
dam luminis intellectualis, ratione cuius potest
perfectè discurre, ut docent Philosophi in li-
bris de anima.